

Luật thuế thu nhập cá nhân vẫn còn những bất cập

TRẦN AN

Tháng 1/2009, Luật thuế thu nhập cá nhân chính thức được áp dụng. Song cho đến nay, vẫn còn nhiều bất cập của đạo luật này trước những biến động thực tế.

Việc áp dụng Luật thuế thu nhập cá nhân là hoàn toàn hợp lý, vì nó diễn ra trước sự phát triển của nền kinh tế cũng như thu nhập của nhiều thành phần trong xã hội. Thực tế đã có gần 200 quốc gia trên thế giới đã áp dụng Luật thuế thu nhập cá nhân bởi đây là sự thực hiện công bằng xã hội, thể hiện trách nhiệm của cá nhân với cộng đồng.

Luật thuế thu nhập cá nhân đã có nhiều điểm khẳng định tính ưu việt với tình hình thực tế ở Việt Nam, nhưng do những biến động mạnh của nền kinh tế thế giới đã ảnh hưởng tới nền

kinh tế trong nước và kéo theo những cái khó khi thực thi đạo luật này. Như báo *Đầu tư Tài chính* đã ghi nhận: Khác với Pháp lệnh Thuế thu nhập đối với người có thu nhập cao khi đánh thuế ở mức trên 5 triệu đồng/tháng mà không tính tới việc giảm trừ gia cảnh, Luật thuế thu nhập cá nhân đã tính đến việc “giảm trừ gia cảnh”, không những cho người có thu nhập (4 triệu đồng/tháng) mà còn cho cả người phụ thuộc (1,6 triệu đồng/tháng). Như vậy, mặc dù đánh thuế thu nhập cao ở mức cơ sở là 4 triệu đồng, song trên thực tế nếu họ phải nuôi

☞ nước khi chi trả tiền mua hàng hóa, dịch vụ; Phí rút tiền mặt của các tổ chức, cá nhân khi rút tiền mặt. Như vậy, phạm vi điều chỉnh và nội dung của dự thảo còn quá hẹp, chưa đáp ứng được yêu cầu đổi mới phương thức thanh toán nhằm mục tiêu phòng chống tham nhũng.

Dùng biện pháp kinh tế thay cho mệnh lệnh hành chính

Theo ý kiến các chuyên gia kinh tế-tài chính, nhằm khuyến khích các thành phần kinh tế mở rộng thanh toán qua tài khoản, NHNN cần chỉ đạo các ngân hàng thương mại (NHTM) tăng lãi suất tiền gửi thanh toán vãng lai bằng 60%-70% lãi suất tiền gửi tiết kiệm ngắn hạn. Giải pháp tăng lãi suất tiền gửi thanh toán vãng lai này có thể được NHNN, Bộ Tài chính trợ giá cho NHTM trong thời gian đầu (có thể là 1 năm). Làm như vậy, có nghĩa là dùng biện pháp kinh tế thay cho mệnh lệnh hành chính, sẽ thu hút được nhiều tổ chức, hộ kinh doanh, hộ gia đình, cá nhân mở tài khoản tiền gửi thanh toán vãng lai, từ đó tạo ra

thanh toán không dùng tiền mặt phát triển. Khi đa số người dân có tài khoản, việc thanh toán không dùng tiền mặt sẽ ngày càng phổ biến và thực hiện nhiều hơn.

Việc thanh toán không dùng tiền mặt là cần thiết và mang lại nhiều lợi ích. Nhưng vì quyền tự chủ kinh doanh của doanh nghiệp, cũng như việc tự do lựa chọn hình thức thanh toán trong giao dịch của người dân, cần phải cân nhắc kỹ khi dùng biện pháp hành chính để can thiệp. Mặt khác, dự thảo nghị định chỉ hạn chế không dùng tiền mặt một cách nửa vời, có rất nhiều đối tượng chưa được điều chỉnh mà họ mới là đối tượng cần thiết để hạn chế lượng cầu về tiền mặt. Trong khi đó, các ngân hàng thương mại chưa có đủ các công cụ thanh toán không dùng tiền mặt để đáp ứng nhu cầu chi trả kịp thời cho chủ tài khoản, nhiều máy ATM đặt ra nhưng luôn trục trặc kỹ thuật thì khó có thể dùng sức ép hạn chế cung - cầu tiền mặt. ■

cả thị trường biến động từ 20% trở lên thì Chính phủ trình Ủy ban Thường vụ Quốc hội điều chỉnh các mức bằng tiền trong biểu thuế thu nhập cho phù hợp”.

Một điểm nữa được nhiều người quan tâm là quyền sử dụng nhà ở, đất. Theo Nghị định quy định chi tiết, Luật thuế thu nhập cá nhân vừa được Chính phủ ban hành, thu nhập được miễn thuế là thu nhập từ chuyển nhượng nhà ở, quyền sử dụng đất ở và tài sản gắn liền với đất ở của cá nhân trong trường hợp cá nhân chỉ có một nhà ở, đất ở duy nhất. Nhà ở, quyền sử dụng đất ở duy nhất được hiểu là cá nhân hoặc hộ gia đình người chuyển nhượng chỉ có quyền sở hữu, quyền sử dụng một nhà, đất ở duy nhất ở Việt Nam. Song quy định này chưa bao quát hết. Bởi trên thực tế một diện tích đất được cấp Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất, sau đó người được cấp Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất này tiến hành xây dựng nhà ở trên diện tích đất đã được cấp Giấy chứng nhận. Tuy nhiên họ không phải xây một mà xây hai, thậm chí xây nhiều hơn hai ngôi nhà trên cùng một diện tích sử dụng đất. Như vậy trường hợp này có được coi là sở hữu một nhà ở duy nhất? Nếu xác định có một nhà ở duy nhất thì không đúng, vì rõ ràng là đã có nhiều hơn một ngôi nhà được xây dựng trên một diện tích đất. Tuy nhiên, nếu không xác định là sở hữu một nhà ở duy nhất thì lại mâu thuẫn với chính quy định, vì rõ ràng họ chỉ xây dựng trên một diện tích đất ở duy nhất. Một vấn đề khác cũng luôn là chủ đề được nhiều người quan tâm là việc đánh thuế trên thị trường chứng khoán.

dưỡng những người phụ thuộc, những người không có khả năng lao động, hết khả năng lao động, không có nơi nương tựa thì không phải nộp thuế khi có thu nhập ở mức 6-7 triệu đồng/tháng.

Vì ưu việt như vậy nên khi soạn thảo, Bộ Tài chính đã xây dựng mức cơ sở chịu thuế mà không tính đến tốc độ trượt giá và bảo vệ quan điểm này thành công từ khi trình ra Quốc hội. Trong khi đó, với tốc độ lạm phát từ năm 2007 đến nay thì điều này lại thể hiện nhiều bất cập. Năm 2007, lạm phát lên tới 12,63% (cao nhất trong 11 năm trước đó). Còn năm nay, mục tiêu của Chính phủ là kiềm chế lạm phát thấp nhất ở mức 25%. Như vậy, nếu tính một cách đơn giản, hai năm 2007 và 2008 trượt giá đã lên tới 37%. Nói một cách khác, cùng 5 triệu đồng song từ thời điểm năm 2007 và đầu năm 2008 khi mà Luật thuế thu nhập cá nhân chính thức có hiệu lực đã có một khoảng cách rất lớn về giá trị. Tuy nhiên, mức độ trượt giá này đã không được tính đến khi xây dựng biểu thuế thu nhập cá nhân!

Cốt lõi, bản chất của Luật thuế thu nhập cá nhân là người có thu nhập phải có trách nhiệm và nghĩa vụ dành một phần thu nhập đóng góp với Nhà nước vì họ được hưởng những thành quả chung của đất nước. Tuy nhiên, việc bỏ qua một yếu tố quan trọng-tốc độ trượt giá và lạm phát trong việc xây dựng một văn bản luật, thực hiện cho tương lai, sẽ không dễ thuyết phục được nhiều người và rất khó hành thu một cách công bằng.

Đây chính là điểm yếu của Luật thuế thu nhập cá nhân nếu so sánh với Pháp lệnh Thuế thu nhập đối với người có thu nhập cao. Cụ thể, tại Điều 30 của Pháp lệnh có quy định: “*Trong trường hợp giá*

Có ý kiến cho rằng: Thuế thu nhập cá nhân có tới 7 mức thuế suất lũy tiến từng phần và 7 loại thuế toàn phần. 14 mức thuế suất hay loại thuế, quá phức tạp, khó hiểu, khó nhớ, khó làm, tốn nhiều sức lực và tiền bạc của xã hội. Và điều cần lưu ý ở đây là: 12 triệu người cần cấp mã số thuế trong tổng số 15 triệu người là con số mà từ nay đến thời điểm 1/1/2009 ngành Thuế phải cấp xong. Đây là con số không nhỏ nhưng không thể không hoàn tất nếu muốn đảm bảo sự công bằng.

Chính vì những hạn chế, bất cập này, cũng theo báo *Đầu tư Tài chính*: Một quan chức của Bộ Tài chính thừa nhận Luật vẫn còn một số điểm hạn chế, tuy nhiên hiện nay đang là quá trình triển khai, chưa thực hiện nên việc sửa đổi, bổ sung (nếu có) cũng chưa ổn và cần có thời gian để tiến hành tổng kết, đánh giá rút kinh nghiệm, kiến nghị những giải pháp khắc phục hạn chế.

Điều cần nêu ra là không chỉ Luật thuế thu nhập cá nhân mà tất cả những đạo luật nếu sát thực với thực tế, hợp với những yêu cầu chính đáng của đại đa số cộng đồng sẽ chắc chắn đạt được những mục tiêu, lợi ích mà đạo luật hướng tới ■